

INGEZONDEN.

OOGZIEKTEN IN KUNSTZIJDEFABRIEKEN.

Tot mijn spijt was ik door mijn vertrek naar Indië niet in staat eerder te antwoorden aan KRANENBURG op zijn mededeeling in dit *Tijdschrift* (2de helft. No. 8, bldz. 822).

Het doet mij genoegen te lezen, dat mijn artikel d.d. 11 Augustus opgenomen, aanleiding is, het vraagstuk der zwavelwaterstofvergiftigingen bij menschen nogmaals ter hand te nemen. Echter verwondert het mij, dat KRANENBURG verzocht heeft nog eenmaal één proef te nemen met scheikundig zuiver zwavel-waterstof. Een dergelijke wijze van oplossen van het vraagstuk lijkt mij zeer onwetenschappelijk en in het bijzonder van de zijde van KRANENBURG begrijp in dit verzoek niet, daar hij mij eerst persoonlijk heeft medegedeeld, dat hij den uitslag van de proeven van prof. LEHMANN niet kan aanvaarden, omdat het aantal proefpersonen te gering is geweest. Waarom eerst een reeks proeven op ongeveer een 5—6-tal personen genomen hem niet kan overtuigen en nu *een* proef hem wel overtuigt, is mij niet duidelijk.

Wil men inderdaad dit vraagstuk nader onderzoeken, laat het dan met voldoende nauwkeurigheid en zonder vooropgezette overtuiging gebeuren. Bovendien wil ik nogmaals er op wijzen, dat ook als zwavelwaterstof zou blijken gevaarlijk voor het hoornvlies-epitheel te zijn, toch ook de onderste grens van het vereischte zwavelwaterstofgehalte door een reeks proeven zal moeten worden vastgelegd, en dat voor verschillende individuen. En wanneer dan in de betrokken fabrieken het gehalte aan zwavelwaterstof beneden die vastgestelde benedengrens blijft, dan zal men consequent moeten blijven en aanvaarden, dat het zwavelwaterstof niet de oorzaak kan zijn. Ook dan nog blijven er moeilijkheden, die opgelost moeten worden, alvorens het zwavelwaterstof afdoende als oorzaak mag worden aangenomen. Kortheidshalve verwijs ik hiervoor naar mijn oorspronkelijk artikel.

Vreemd doet het aan, dat prof. LEHMANN bewijzen meent te moeten bijbrengen voor den rechtstreekschen invloed van zwavelwaterstof op het oog, in stede van den reflectorischen oorsprong der afwijkingen. Hij zelf is het toch, die dit laatste heeft beweerd, terwijl de eerstgenoemde wijze van optreden juist door mij wordt voorgestaan. Bovendien is nog dat argument van geen of weinig waarde. Dat zwavelwaterstof een prikkelend gevoel kan geven in de keel en elders op slijmvliezen, zegt niets, omdat de afwijkingen, waar het om te doen is, aan het hoornvlies worden aangetroffen en dit geen slijmvlies is en, zooals bekend is, op allerlei prikkels geheel anders reageert dan de conjunctiva.

Aangezien dus ook elders nu meer waarde gehecht wordt aan den rechtstreekschen invloed, moet aan den uitslag van het indruppelen van oplossingen van zwavelwaterstof op het hoornvlies, zooals door mij gedaan is, groote waarde worden toegekend.

Bij aandachtig lezen van mijn artikel zal men wel merken, dat ik nergens heb beweerd, dat arsenicumverbindingen de oorzaak zijn van de oogziekten in kunstzijdefabrieken, doch dat ik slechts gewezen heb op één van de vermoedelijk vele richtingen, waarin het onderzoek kan worden voortgezet.

Omtrent de ventilatie zijn KRANENBURG en ik het in zooverre eens, dat wij die beiden van het hoogste belang achten. Echter meent hij, dat de overvloedigheid van de ventilatie het belangrijkste is, terwijl ik meen te hebben aangetoond, dat vooral de doelmatigheid ervan op den voorgrond moet komen.

Weltevreden, 22 October 1923.

C. BAKKER.